

Cười Qua Tiếng Hát

Đoàn Xuân Thu

Sài Gòn trước năm 1975 – nơi con người sống sát vách chiến tranh, sát rạt thời cuộc, mà vẫn không quên cười. Cười để sống, cười để bớt lo, cười cho quên tiếng đạn rớt, tiếng còi hù lúc nửa đêm. Và hồi căng thẳng quá làm sao sống? Muốn lấy lại thăng bằng cho cuộc sống người Sài Gòn cười dai nhất, cười lẫn cười bò nhất? Xin thưa:

bằng lời nhạc chế!

Không phải loại “chế” theo kiểu YouTube ngày nay, mà là những bản nhạc vàng, nhạc quê hương, nhạc học sinh – được người Sài Gòn ta thêm mắm dặm muối, lật ngược câu từ, xào nấu bằng cả cái tánh hài hước của dân Sài Gòn. Kết quả là những “món âm thanh nướng mọi” nghe một lần là nhớ...đời đời kiếp kiếp, nhớ từ nhỏ lúc tóc còn xanh nhớ tới già đầu hói.

Nếu Paris có Edith Piaf, Ý có Luciano Pavarotti, thì Sài Gòn mình có... Ban Kịch Động Nhạc Số Dzách với các danh hài: Xuân Phát, Tùng Lâm, Thanh Thoại, Hồng Phúc. Mấy ông hề này chỉ cần cái miệng và cây đàn, là đủ khuấy động cả phòng trà, làm khán giả cười... sặc, cười ặc ặc.

Mở lại mấy băng cassette cũ, bảo đảm cười từ đầu băng tới đít băng. Những bản **“Trai Không Tim Chọc Đông”, “Ba chàng Độc Thân”, “Xi Đô La Đô Con Tôi Lấy Chồng”** – chỉ nghe tựa thôi là mắc cười rồi như đang ngáy mà bị em dựng anh dậy để chọc léc vì em ngủ không có được.

Đỉnh cao của nghệ thuật nhạc chế là lấy nhạc nghiêm túc, suốt mướt, lụy tình tz – rồi bẻ chữ ra một phát, thành ra trò chọc quê bá đạo. Một chương trình của Ban Số Dzách trên Youtube

Ví dụ:

“Trời đêm dần tàn...”

“Tôi dắt nàng đi ra nhà hàng...”

“Nửa đêm ngoài phố...”

“Nàng không ăn, muốn ăn con gà rô-ti.”

Hay:

“Ai đang đi trên cầu Bông...”

“Té xuống sông, ướt cái quần ny-lông.”

Trời đất! Đang mùi mẫn dắt nhau đi, bỗng dưng...ướt cái quần nylon! Cười muốn lộn ruột!

Nhạc chế của người lính trận: Trong cảnh bom đạn, nhạc chế là liều thuốc bổ. Mấy anh lính, thay vì than nghèo kể cực, bèn mượn nhạc than... tiền lính tính liền nên xin tiền vợ:

“Em ơi tiền lương ít,

có tiền không,

đưa anh vài ba trăm...”

(Chế từ “Đêm Buồn Tỉnh Lẻ”)

Còn bài “Con Đường Xưa Em Đi” thì... hết đường:

“Con đường xưa em đi

Người ta kéo dây chì

Hết đường em hết đi...”

Hoặc:

“Đường về đêm nay tối thui

Gặp ghềnh anh không thấy tui

Anh đừng tui, anh nói tui... đui.”

Cười mà rơi nước mắt – cái chất lính Sài Gòn: gian lao mà không quạu, khổ cực mà vẫn khô hài. Thất tình mà vẫn cười được! Yêu không thành? Không sao, nhạc chế có mặt liền!

“Đời tôi cô đơn nên yêu ai cũng đen thui...”

(Chế từ “Đời Tôi Cô Đơn”)

Hay:

*“Em ơi nếu mộng không thành thì sao?
Mua chai thuốc chuột uống vô rồi đời...”*

Nghe mà xót xa!

Còn đây là bản hùng ca “Cho Một Người Nằm Xuống”:

*“Anh nằm xuống...
Anh bức mình...
Anh đứng lên...
Anh đứng lên rồi anh... nằm xuống.”
Lên – xuống như chơi cầu tuột!*

Nhạc chế của học trò: Dân học trò cũng chẳng chịu thua ai. “**Học Sinh Hành Khúc**” của Lê Thương bị biến dạng:

“Học sinh là người... hủ tiếu ăn hai ba tô...”

Hoặc “Hè Về”:

“Trời hồng hồng, sáng trong trong – Vài cô gái mặc đồ... lòi mông.”

Lời nhạc Tây cũng không thừa, Nhạc ngoại tưởng thoát ư? Lầm to! “Love Potion Number 9” biến thành:

“Má tui đi Sài Gòn, tía tui đi Sài Gòn – Mua củ kiệu, mua tôm khô...”

Bản “Apache” cũng bị:

“Tòn ten cái gì mà nó đen – Nó treo tòn ten hai hòn...”

Xin lỗi, không dám đọc lớn nơi đông người!

Thanh Hoài và Tùng Lâm

Chế nhạc quê hương.

Nhạc quê hương cũng bị chọc quê không tha. “Rước Tình Về Với Quê Hương”:

*“Chùa hôm nay có chuối – Chúng ta thi nhau vỏ xoài...”
“Thoáng thấy mắt em...” – bèn:
“Thoáng thấy mắt em... dính ghèn.”*

Cải Lương cũng không yên. Lan và Điệp – bị kịch tình yêu? Chờ chút!

“Lan như con tôm càng – Điệp ra chuồng gà giặt đồ bên thau nước...”

Thậm chí có đoạn “cung đình” như vậy:

*“Hoàng hậu nương nương là người mang vú giả
Nếu không tin Hoàng thượng giở ra coi – toàn cao su trộn với bông gòn.”*

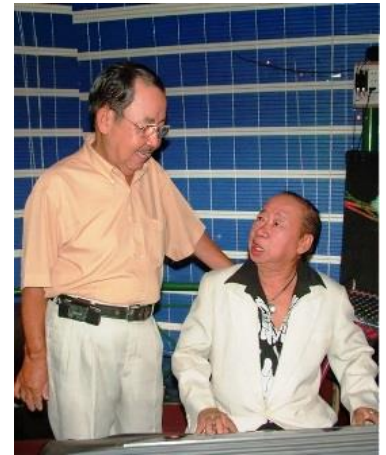
Và câu kết thúc huyền thoại sáu câu vọng cổ

“Anh Đài ơi, sao em tắm để cá lòng tong nó rửa lông giò?”

Kết Luận

Có người chê nhạc chế là nhảm nhí. Không sai – mà cũng không đúng. Một dân tộc khổ chừng nào lại cần cười chừng nấy. Vì không biết cười thiên hạ sẽ nổi điên. Thế nên nhạc chế miền Nam không chỉ là tiếng cười – mà là tiếng rung của một dân tộc biết sống giữa đạn bom bằng cách giữ chút hồn nhiên, mộc mạc và tử tế.

Không cần hội đồng nghệ thuật, không cần “giám khảo quyền lực” nào hết. Nhạc chế sống trong lòng dân Sài Gòn tám nẻo đường thành đêm mất nhìn hoá châu rơi, tai nghe tiếng súng. Người bình dân Sài Gòn từ anh thợ điện, chị bán bún bò, bà gánh nước, chú chạy xích lô... Họ không học ký âm pháp, không biết hòa âm phối khí – nhưng họ biết biến nỗi buồn thành trò vui.

Và nếu hôm nay bạn có dịp nghe lại câu hát cũ:

*“Em ơi nếu mộng không thành thì sao?
Mua chai thuốc chuột uống vô rồi đời...”*

Xin đừng chỉ cười. Hãy thương. Bởi tiếng cười đó – như thi sĩ Vũ Hoàng Chương từng nói – ***Cười là tiếng khóc khô không lệ.***

Đoàn Xuân Thu